

### 2014. március 6. - **Az utóbbi hónapokban összesen kilencven Lenin-emlékmű hullott a porba, főként Közép-Ukrajnában.**

Február 22-e a győzelem napja az új Ukrajnában. A kijevi Parlament leváltotta a köztársaság elnökét, ezzel összeomlott az addigi törvényes rendszer. Ezzel a zendülés győzött, az ország megmenekült a már kibontakozó polgárháborús veszélytől.

A közvetlen előzmény: az Európai Unió külügyminiszterei február 20-án rendkívüli ülésen döntöttek arról, hogy megbüntetik az ukrán erőszak felelőseit, neveket egyelőre nem közöltek. A francia, a német és a lengyel külügyminiszter Kijevben február 20-án délután négy órán át tárgyalt Viktor Janukoviccsal. Az ukrán elnök Putyinnal is beszélt telefonon. Bár a francia külügyminiszter elutazott, éjjel kilenc órán át tartottak a tárgyalások. Viktor Janukovics elnök péntek reggel közölte, megállapodtak a külügyminiszterekkel és az ellenzékkel.

Az eseményekben a fordulatot Viktor Janukovics ukrán elnök meghátrálása hozta létre, amikor az erőviszonyok korántsem álltak a felkelők javára. A fordulatot a február 21-én tett nyilatkozata hozta meg. „Előre hozott elnökválasztást kezdeményezek. Ugyancsak kezdeményezem a visszatérést a 2004-es alkotmányhoz, amely csökkentené az elnöki hatalmat a kormány és a parlament javára” – nyilatkozta, amely szerint nemzeti egységkormány létrehozását is kilátásba helyezi. A nyilatkozatban Janukovics utal az elmúlt „tragikus napokra”, amelyekben az ország súlyos veszteségeket szenvedett, a barikád mindkét oldalán emberek haltak meg. Az államfő ebben a helyzetben – mint írja – kötelességének érzi kijelenteni, hogy semmi sem fontosabb az emberi életnél, vissza kell állítani a békét Ukrajnában. Az ukrán elnök bejelentése azt követően hangzott el, hogy tárgyalt az ellenzék vezetőivel, Oroszország és az EU képviselőivel.

Az egyezség ezen a napon még csak ajánlat a hatalom részéről. A parlament több kulcsfontosságú törvényt fogadott el, köztük a 2004-es alkotmányhoz való visszatérésről, ami szűkíti Janukovics jogköreit. A büntető törvénykönyv parlamenti módosításával megnyílt az út Julija Timosenko bebörtönzött volt kormányfő szabadon bocsátása előtt. Feltétel nélküli amnesztiát biztosítanak mindazoknak, akiket a kormányellenes tüntetésekkel kapcsolatban tartóztattak le. Majd a törvényhozás felmentette tisztségéből Vitalij Zaharcsenko ügyvezető belügyminisztert. A képviselők szerint ő a felelős a tüntetők elleni brutális fellépésért és civilek haláláért.

Europress helyzetjelentés február 20-án:

– A Majdanon ugyanis lassan elvesz egy ország. Romlásba döntötték jelenlegi irányítói, és csak a szakadékba húzza ellenzéke. De még ebből is lenne kiút, ha észhez térnének a politika főszereplői. Csakhogy mindenkit visz már a hev, s a megszerzett vagyon védelme miatti ideges aggodás. Ebben a lelkiállapotban szinte senki sem ura önmagának. A hatalom folyamatosan megkésve reagál bármire, s szálnalmas tehetetlensége gazdasági értelemben a szakadék szélére juttatta Ukrajnát. Ezért a választók büntetését érdemli, és meg is kapná, ha addig eljutnának a dolgok. Csakhogy közben már maga az állam sem működik, amelyben nem kis része van a hatalomra törő régi-új erőknak is. Lassan már mindenki elfelejti, hogy miért is ment ki valamikor november végén a Majdanra. Ma már a tiltakozásoknak vajmi kevés közük van a szociális problémákhoz, az európai értékekhez. Itt már a fékevesztett düh tombol, amely lassan elsodor mindent.

„Frank-Walter Steinmeierrel (a német külügyminiszterrel) megállapodtunk abban, hogy támogatjuk Ukrajna új kormányát” – jelentette be Londonban a brit diplomácia vezetője. A felek erőfeszítéseket tesznek arra is, hogy „meggyőzzék a Nemzetközi Valutaalapot a Kijev számára

olyannyira szükséges pénzügyi segítségnyújtásról” – tette hozzá Hague. Elmar Brok-nak, az Európai Parlament külügyi bizottsága elnökének a vezetésével EP-küldöttség indult február 23-án Brüsszelből Kijevbe, hogy az ukrán törvényhozás képviselőivel találkozzanak – közölte az EP sajtószolgálat. A 12 tagú küldöttség kétnapos látogatásának célja, hogy támogassa az ukrán politikai válság rendezésének folyamatát.

Az ukrán parlament elnökévé választotta 23-án Olekszandar Turcsinovot, a bebörtönzött egykori miniszterelnök, Julija Timosenko közeli szövetségese. Turcsinovra, a Haza párt politikusára 288 képviselő adta szavazatát. A kormányzó Régiók Pártja képviselőinek csak töredéke vett részt. Janukovics és a belügyminiszter elhagyta Kijevet, a tüntetők a kormányzati negyed. A kijevi tüntetők szombatra, 22-ére virradóra teljes ellenőrzésük alá vonták a kormányzati negyedet, a parlament, az elnöki és a miniszterelnöki hivatal, illetve a belügyminisztérium épületét is. A leváltott belügyminiszter állítólag Fehéroroszországba szökött, azzal vádolják, hogy túllépte hatáskörét, törvénytelen, alkotmányellenes parancsokat adott, amelyek emberek halálához vezettek.

– Az ukrán kormány tagjainak többsége elhagyta munkahelyét és ismeretlen helyre távozott, ezért az egyetlen legitim hatalmi intézmény a törvényhozás – jelentette be 22-én a parlamentben az ellenzéki Haza párt egyik képviselője. Olekszandar Turcsinov szerint ilyen körülmények között a parlamentnek kötelessége átvállalnia a teljes felelősséget az ország helyzetéért, azonnali hatállyal hozzá kell látnia a hatalmi jogkörök gyakorlásához. Turcsinov arra tett javaslatot, hogy a parlament nevezzen ki ügyvezető kormányfőt és belügyminisztert. Az Egyesült Államok külügyminisztere, John Kerry, még a változás napján, február 21-én reagált a friss eseményre. Nyilván nem volt elégedett az ukrán parlamentben megnyilatkozott békülékeny hangnemmel, a felkelők győzelmét hirdette: „Az Egyesült Államok ismételten kifejezi elkötelezettségét az ukrán nép iránt, és arra buzdítja az nemzetközi közösség valamennyi tagját, hogy segítsenek Ukrajnának visszanyerni a stabilitását. Mi barátainkkal és szövetségeseinkkel együtt támogatni fogjuk Ukrajnát és az ukránokat ezekben a nehéz napokban. Véget kell vetni az erőszaknak! Mi egyértelműen elítéljük a biztonsági erők erőszakos fellépését a polgári lakosság ellen, és ezen erők azonnali visszahívását sürgetjük. Az ukrán nép és a nemzetközi közösség felelősségre fogja vonni mindazokat, akik felelősek a történelemért, s az Egyesült Államok utazási tilalmak útján meg is kezdte a szankciók alkalmazását az erőszakért felelős ukránok ellen.”

A brit és a német külügyminiszter megállapodott arról, hogy egyesítik erőfeszítéseiket az új ukrán hatalom támogatása érdekében. „Frank-Walter Steinmeierrel megállapodtunk abban, hogy támogatjuk Ukrajna új kormányát” – jelentette be Londonban William Hague brit külügyminiszter. A felek erőfeszítéseket tesznek arra is, hogy „meggyőzzék a Nemzetközi Valutaalapot a Kijev számára olyannyira szükséges pénzügyi segítségnyújtásról” – tette hozzá Hague.

Február 22. Kijevben hír terjedt el arról, hogy odaérkezett Frank-Walter Steinmeier német és Radoslaw Sikorski lengyel külügyminiszter, valamint Eric Furnier, a francia külügyminisztérium európai főosztályának vezetője. Elmar Broknak, az Európai Parlament külügyi bizottsága elnökének a vezetésével EP-küldöttség indult Brüsszelből Kijevbe, hogy az ukrán törvényhozás képviselőivel találkozzanak – közölte az EP sajtószolgálat.

Háttérművelet: A nyugat felvásárolta az ukrán törvényhozást – cím alatt írja a

<http://www.hidfo.net> február 21-én:

„Alig néhány órával azután, hogy az ukrán belügyminisztérium engedélyezte lőfegyver használatát a rendőrök számára önvédelmi helyzetekben, összeült a törvényhozás maradéka

és meghoztak egy törvényt, ami elrendeli a rendfenntartó alakulatok kivonását Kijev belvárosából, valamint betiltja a lőfegyver használatát a rendőrök számára. A fővárosba kivezényelt rendőrök újra céltáblaként állnak a civilként harcoló nyugati katonák előtt. Hogyan lehetséges ez?

Az ukrán parlament határozatainak érvényességéhez a 442 képviselőből 226 jelenléte szükséges, a tegnapi szavazásra pedig 239 képviselő jelent meg az ülésteremben. Két nappal ezelőtt a fegyveres felforgatók betörték a parlament épületébe, megölték több rendőrt és biztonsági őr, a képviselőknek pedig alternatív útvonalakon kellett elmenekülniük a parlamentből. A kormánypárti politikusok közül többen elhagyták az országot, mások egyszerűen nem jelentek meg a szavazáson, mert a rendvédelmi erők láthatóan nem tudják biztosítani az épületet. Emiatt Janukovics pártjából összesen 30 politikus jelent meg, az ellenzék pedig hatalmas többséggel megszavazta a hazaáruló törvényt.

Feltűnő, hogy a kaotikus helyzet ellenére az ellenzék teljes létszámmal megjelent. Úgy tűnik, a parlament megrohamozása, politikusok meglincolása, részét képezte az ellenzéki pártok – Berlinben, Angela Merkel német kancellárral leegyeztetett – felforgató műveletének, ami ellehetetleníti a rendvédelem működését. A rendőrök most újra céltáblaként állnak Kijevben az atlantista ellenzék által elfogadott jogi korlátok miatt, ami kiszolgáltatott áldozattá tette őket, felsorakoztatva a NATO mesterlövészeinek célkeresztjébe. A nyugat terroristák alkalmazásával megfélemlítette a törvényhozás egy részét, hogy a belváros elfoglalását törvényessé tehessék a lefizetett ellenzékieken keresztül.”

Emlékezzünk rá, hogy miután december 13-án Janukovics elnök visszautasította az EU-társulási szerződést, Kijevben óriási tüntetéssorozat indult el, először békés, majd egyre durvább formákat öltve. A 2004-es narancsforradalom volt a korábbi próbálkozás.

Kormánypárti hírforrás január 21-én:

– Hétfőn este a Szabadság párt kijelentette, hogy Ukrajna-szerte mozgósítási pontokat hoznak létre, és felhívják az ukrán polgárokat, hogy vegyenek részt az önvédelmi csapatokban. Úgy tűnik sikerrel provokálják ki a polgárháborút. ... A lázadók Ukrajna törvényes kormányának megdöntését akarják elérni – törvénytelen eszközökkel, erőszakkal. Hátterükben az euro-atlantista támogatókkal, kik még mindig nem tettek le eredeti céljukról; hogy bekebelezzék Ukrajnát. És az EU gyarmatává silányítsák, ugyanúgy mint az általuk lepusztított, tönkre tett közép-kelet-európai államokat.

Az USA nyomásgyakorlása – cím alatt:

– Az események alatt az Egyesült Államok igyekezett nyomást gyakorolni a törvényes ukrán kormányra, hogy ne védje meg magát a lázadókkal szemben. Kathleen Hayden, a Fehér Ház nemzetbiztonsági tanácsának képviselője az erőszak eskalációjával vádolta meg az ukrán hatóságokat. Hayden követelte, hogy vonják ki a kommandósokat Kijev központjából, és kezdődjön el a párbeszéd az ellenzékkel. Ellenkező esetben szankciókat helyezett kilátásba. Szavai szerint a helyzet rosszabbodott, miután Ukrajna kormánya „nem ismerte el a nép törvényes elégedetlenségét” – pofátlanul „népnek” nevezve az atlantisták által pénzelt provokátorokat és a felheccelt lumpen elemeket. „Az Egyesült Államok fontolgatja a további lépéseket, beleértve a szankciókat is, válaszképpen az erőszak alkalmazására” – mondotta Hayden.

– Az Oroszország Hangja értesülése szerint a mai nap (február 20) folyamán a „békés tüntetők” stratégiai objektumokat foglaltak el – köztük a Rivne városban található atomerőművet. Az erőmű megrohamozása után elfoglalták az adminisztratív blokkokat, felgyújtották a levéltárat és a fő szerveret. Most ellenőrzésük alatt tartják a terület fő energiaforrását, de nem tudják, mit

kezdjenek vele. Ezzel az Európai Unió és a NATO közelebb sodorta Európát egy nukleáris katasztrófához, mint a nyugati tömb a hidegháború során valaha. ... Az államfő ideiglenes eltűnése igazi teljhatalommal ruházta fel az ukrán képviselőket. Néhány óra alatt egy reformcsomagot fogadtak el, majd a legfontosabb rész következett, az elnök lemondatásának az elfogadása, amelyet ő már állítólag szóban kérelmezett, most pedig írásban. A Harkovban előkerült Janukovics azonban cáfolta az önkéntes lemondásáról szóló híreket. Felismerve, hogy Janukovics nem fog önként távozni, a képviselők döntöttek helyette. Ezen kívül megszavazták a 2004. évi alkotmány megújítását. Janukovics támogatói úgy vélik, hogy ez a döntés alkotmányellenes, csakúgy, mint a parlament összes többi döntése az elmúlt napokban.

– Ukrajnában furcsának tűnő események történnek. Az atlantisták zsoldjában három különböző irányzat követői alkotnak szövetséget a kormány megdöntése és a hatalom átvétele céljából. Az EU-bérenc Vitalij Klicskó, az USA-ügynök Arszenyij Jacenyuk és a neonáci/banderista antikommunista Szloboda párt vezetője, Oleg Tyahnibok. Látszólag a három politikai irányzat különböző távlati célokat követ, de mindegyik érdekelt a rendszer megdöntésében. Az EU gazdasági előnyök miatt, az USA a katonai fölényének megtartása miatt, a Szloboda párt pedig orosz-ellenessége és neonáci sovinszta elképzeléseinek megvalósítása miatt döntött a rendszer elleni erőszakos műveletek mellett. Képtelenségnek látszik, de a neonáci csoportokat izraeli kiképzők készítik fel az utcai harcokra és szabotázs-cselekmények elkövetésére. Az antiszociális és sovinszta (erősen magyarellenés, a vereckei emlékművet leromboló) Szloboda adja a harcos, brutális alapállású gerincét a lázongásnak, illetve a kialakuló polgárháborúnak. A korlátlan atlantista támogatás, mely biztosítja a zsoldot, az ellátást és a gyógyszereket, lehetőséget ad ennek a szélsőséges, kocsmatöltelekekből álló társaságnak arra, hogy nemzeti hősöknek képzelve magukat, kiszolgáltatassák hazájukat az atlantistáknak. ... A kelet-ukrajnai, oroszok lakta térség és a krimi félsziget még viszonylagos nyugalomban van, annak ellenére, hogy ott is erőteljesen szervezik a militáns csoportokat, önvédelmi jelleggel. Az orosz népesség minden vonatkozásban felette áll a nyugat-ukrajnai népességnek, szervezettebb, kitartóbb, rámenősebb. Oroszországnak az orosz népesség megóvása az elsődleges célja, és ezt követi a geopolitikai érdek.

– Julia Timosenko ennek köszönhetően szabadlábra kerül, és miután az ellenzék rádöbbsent, hogy a politikai vezetés nem tudja kezelni a felforgatást, megszavazták az államfő „felelősségre vonását”, azaz bűnbaknak kikiáltását is. Miközben az atomerőmű elfoglalását titokban tartják a közvélemény előtt, az akciót követően az európai uniós delegáció megjelent Kijevben és kész helyzet elé állították Janukovicsot, aki engedve a terrorista követeléseknek, aláírta a megállapodást. A lengyel külügyminiszter pedig megfenyegette az ellenzéki politikusokat, hogy abban az esetben, ha nem írják alá a megállapodást, „jön a hadsereg és mind meghalnak”. Nem volt nehéz kikényszeríteni az aláírást, hiszen a felkelők kezén van egy atomerőmű is. Az orosz politika érzékelte a helyzet rendkívül súlyos voltát. Február 12-én a Zavtra nevű lapban Putyin tanácsadói és a kormányközeli Iz-borsk Club elemzői felhívást tettek közzé „Mentsétek meg Ukrajnát!” címmel. A cikk szerzői a helyzet komolyságát az 1961-es kubai krízissel hasonlítják össze, amely a világot egy atomháború szélére sodorta. A cikk jogosan felhívja a figyelmet arra, hogy a tüntetők az ukrán népnek csak egy parányi részét képviselik, többségük manipulált vagy lefizetett kalandor, akik az országot egy olyan káoszba taszítják, amely Európát és Oroszországot, sőt az egész világot súlyosan érinti. Kimondják, hogy a folyamatok mögött az amerikai politika áll. Azt is megállapítja, hogy a NATO kiterjesztése Ukrajnára Oroszország számára elfogadhatatlan. A szerzők a helyzetet politikai síkon még kezelhetőnek látják, hála a „Budapest Memorandum”-nak. Az említett megállapodás 1994-ben

keletkezett Budapesten egyrészt Ukrajna és Oroszország, másrészt USA és Nagy Britannia között, azzal a céllal, hogy a volt Szovjetunió atomfegyvereit kivonják Ukrajnából, amely a két hatalmi blokk között semlegességet, önállóságot élvezhetne. A „Mentsétek meg Ukrajnát” cikk szerzői felhívják a térség és a világ közvéleményét, hogy minden szinten tiltakozzanak Ukrajna destabilizálása ellen. Ha a Budapest Memorandum valamelyik tagállama nem lenne hajlandó tárgyalásokat kezdeni a helyzet normalizálásáról, akkor – így a cikk szerzői – Oroszország deklarálja a Budapest Memorandumot átmenetileg érvénytelennek és kezdjen egyedül tárgyalásokat az Egyesült Államokkal.

Az egymástól eltérő, vagy éppen egymással szembenálló nézetek ismeretében érzékelhető, hogy egy rendezetlen, múlt nélküli, heterogén népességű, különböző szinten fejlett társadalom együtt tartása, kormányzása csak a belső erők valamelyike javára, a többi kárára lehetséges. Bonyolítja a helyzetet az is, hogy Ukrajna területe számos okból nagyhatalmi érdekösszeütközési terep.

Az egykori US–USSR politikai és katonai szövetség egykori vasfüggönyös érdekalapja nincs többé, az amerikai érdekhátér keletre tolódott a Szovjetunió összeomlásával. Az amerikai bázisú világhatalom kelet-európai határa még kialakulatlan, az EU „új” államai nehezen kötődnek a nyugati tömbhöz. Mégis már nyomulna tovább keletebbre, ami már az erejét valamennyire összeszedett Oroszország régi, történelmi érdekterülete. Nem szerencsés dolog, hogy az amerikai nyomulás partnereivé válnak (kényszerülnek) az EU régi tagállamai az ukrajnai behatolásban. Ez nem Európa politikája, ránézve veszélyes és káros. Európa energia-ellátása zavartalan biztosításához alapvető követelmény a jó viszony Oroszországgal. Az atlanti szövetség oltárán nem szabadna feláldozni európai érdekeket. Történelmi érdek egy pacifikált Oroszország Európa mellett. Geopolitikailag Amerika téridegen ebben a felbojgatott ukrajnai ügyben.

Jó lesz ettől Magyarországnak távol maradnia, és koncentrálni a kárpátaljai magyar falvak és városok népével és érdekeivel kiemelten törődni. Még mindig nem tudni, hogy pontosan milyen hangulat uralkodik Ukrajna keleti és déli vidékén, ahol többségben élnek oroszok és olyan szemléletű ukránok, akik kötődnek orosz területhez.

Okos cselekedetre is sor került, például ledöntötték Kárpátalja utolsó köztéri Lenin-szobrát Csapon, feltűnés nélkül az éj leple alatt. Helyszíni beszámolók szerint a környező házak lakói nem észleltek semmi rendkívülit, de többen terepszínű ruhát viselő embereket láttak a környéken. A Lenin-szobrot több mint tíz évig nem sikerült eltávolíttatni a kisváros központjából. Ukrajnán egyébként az utóbbi hetekben valóságos Lenin-szobordöntési hullám söpör végig. A jelenséget az ukrán média „Lenin-hullás”-nak keresztelte el. Az utóbbi hónapokban összesen kilencven Lenin-emlékmű hullott a porba, főként Közép-Ukrajnában. Az elmúlt héten negyven városban döntötték le az 1917-es nagy októberi szocialista forradalom vezérének a szobrát. Gazda Albert írja: „A magyar és a nyugati sajtó – számomra meglepő módon – még mindig úgy néz arra, ami Kijevben és más ukrán nagyvárosokban történik, mintha európai demokraták küzdenének putyinista gazemberekkel a szabadságért. Ez egyszerűen nem igaz. Pontosabban, novemberben talán még így volt, de azóta annyit változott a helyzet, hogy az anyja sem ismerne rá gyermekeire. Már a 2004-es narancsos forradalom és a mostani események között is óriási a különbség, pedig ha eredményessége felől nézzük, előbbiről is kiderült: csak annyi történt, hogy a milliomosok sarokba szorították a milliárdosokat, és ennek hála részleges elitcserét hajtottak végre. De az emberek, akik kimentek az utcára, azokban a hetekben még úgy érezhették, valami fontosat visznek véghez, a többségük eltökélt volt, lelkes és tiszta. Így is volt, azok is voltak. Akkor. Ukrajnát gyakorlatilag oligarchák irányítják, a kezdetek, a

kilencvenes évek eleje óta. Abban az országban minden a hatalom – a gazdasági hatalom – megszerzéséről és megtartásáról szól. Viktor Janukovics államfő és a Régiók Pártja semmivel sem több, mint a gazdasági hatalom megtartásának eszköze. Van mit óvni: Ukrajna leggazdagabbjai akkora vagyonokat szedtek össze, amekkorákat magyar ésszel fel sem lehet érni.”

Mivé lett a szovjetember? Hová lettek a kommunizmus puritán hívei, akik életüket adták az eszméért? Maradt a materializmus, meg elvenni a másiktól, átgázolni másokon az egyéni érvényesülés liberalista elvei szerint. Ott most még a zabrált holmin marakodnak a privatizáció újjgazdagjai, mialatt országok feletti hatalmak már az ukrán föld alatti és feletti kincsek kitermeléséhez építenek hídfőállásokat. **Csapó Endre**